

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput II. Qui sancti post seculum VII ab ipsismet Galliarum regibus
honorati cultuque, extra Gallias etiam diffuso, fuerint gavis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

ACTORE
C. B.
vernacule
Conseveru

paupereula, nomine Gillaidis, ex familia sancti Dionysii, villæ Cortis-Superioris *, dum molam manu verteret, manubrium molæ ipsius inhæsit dexterae, ut divelli posset a nemine. Tandem molæ manubrium ex utraque parte manus abscindere cogitur, indicium nolens secum deferre miserabilis operæ. At salutis suæ sollicita, quoniam B. Dionysii tunc Remis ob infestationem paganorum servabantur membra, veloci gressu ad ejusdem sancti Martyris Domini sui contendit accedere pignera. Perveniens ergo, cum magno timore ac reverentia solo prolapsa, liberationem deprecatur a tantæ confusionis miseria. Id cum die peregisset ac nocte, remedium inde non desperans accipere, apparuit in somnis ei quidam clericali habitu, veste indutus candida, facie jocunda, capillo admodum albo, vultu paulisper macilentio, dicens illi : « Surge hinc » et vade ad sanctum Theodoricum : quia se-
« cunda Feria, quæ est post cras, ipsius erit fe-
« stivitas celebranda, et vide, ne in domo ejus
« appareas vacua, sed accipe ceram, prout tibi
B « ad præsens suppetit facultas, et sic ad eccle-
« siam ipsius perge, et illius quod imploras obti-
« nebis interventione. » Illa mox evigilans, hac de visione stupefacta, orat ex voluntate Dei sibi confirmari visa et cum gaudio festinat peragere jussa. Venit igitur ad ecclesiam Sancti venerandæ solennitatis die, beati scilicet Theodorici, tres hebdomadas habens, ex quo id discriminis acciderat illi.

miraculum
evenit, fuit
adeptus.

16 Tunc se ante sepulchrum ipsius cum lacrymis sternens pro salute sua preces effundit, ibique tota nocte perseverans oratione, veniam de piaculis suis humiliter ac fidenter exposcit, dumque adhuc ante tumbam jaceret beati confessoris Christi, divina jubente gratia, per intercessionem Sancti cepit manus ipsius femine paulatim a ligno disjungi, et absque læsione cujuslibet doloris aperiri; sicque dein tota manus expanditur, et lignum dicto citius in pavimento prolabitur, acsi manni nungam adhæsisse videretur. Multi vero, qui aderant, hoc superne pietatis cernentes miraculum, glorificaverunt mirabilem in Sanctis suis Deum. Mulier, quæ, dum Sanctorum nostrorum reliquie in supra memorata, ad quam, ut dictum, anno 887 fuerant delata, Remensi ecclesia servabantur, divinitus, quod vespera, diei Dominicæ prævia, mola operaretur, modo singulari plane punita, ac dein per miraculum poena sibi inflata liberata fuisse a Flodoardo hic refertur, docet nos, non tantum die Dominica, sed et vespera, quæ hanc proxime præcederet, operibus servilibus vacare velitum tum fuisse. Porro miraculo isto, quod omni dubio procul non minus S. Dionysio, quam S. Theodorico adscribendum fuit, verosimillime haud parum S. Dionysii apud Remenses veneratio increvit. Certe postea ecclesia, in qua illius sociorumque Rustici et Eleutherii reliquie apud hosce tum quieverant, Dionysii nomine, ut jam docui, fuit insignita monasterioque homonymo in ejusdem honorem aucta. Nec tantum e supra memoratis miraculis, illoque etiam proinde, quod proxime e Flodoardo recensui, Sanctorum nostrorum apud Remenses alioque Galliarum populos veneratio incrementa post seculum VII accepit; verum etiam, ut tum magis magisque per omnem late Galliam incresceret, ipsosmet exemplo suo Galliarum reges effecisse, cap. proxime seq. dicenda ostendent.

D

CAPUT II.

Qui sancti post seculum VII ab ipsismet Galliarum regibus honorati cultuque, extra Gallias etiam diffuso, fuerint gavis.

Plerique, qui post seculum VII florere, Galliarum reges non modo summo opere venerati Sanctos nostros sunt, verum etiam venerationis, qua hosce prosequerantur, minime dubia palam dedere haud raro specimina. Hæc omnia et singula hic recensere, longioris foret negotii, cumque brevitati modo non studere tomî moles jam inde fere nimia compellat, pauca dumtaxat e multis adducam, horumque etiam fere, ut obvia primum fuerint, summa tantummodo capita delibabo. S. Dionysii sepulchrum Francorum reges, seculo VII posteriores, frequenter invisisse, ibique ejus, cum vel ad bellum ituri, vel longius difficilissime iter suscepturi essent, auxilium magna cum sollemnitate implorasse, e Franciæ seu Gallicæ gentis Historiis habetur compertum. Ibidem etiam vexillum, quod in expeditionibus bellicis præferri ipsi debebat, accipiebant, suntuque, qui, quemadmodum Monument. Ecclesiast. tom. 4, pag. 450 Tillemontius ait, celeberrimum illud, quod a Gallis l'Oriflamme dicebatur, flamineum vexillum existisse ipsummet abbatiæ San-dionysianæ labarum, contendant. Dionysium in præliis invocabant, potentique, quo apud Deum valebat, patrocinio armorum suorum successum referentes acceptum, ad Dionysianam etiam ecclesiam gratias ei de parta victoria veniebant acturi, nec alio, quam quo S. Dionysii cineres conditi essent, loco suos post obitum condi cineres desiderabant. Pipinus, ut supra vidimus, novam S. Dionysio ecclesiam, cum antiqua, quam ei S. Genovefa exstruxerat, esset collapsa, ædificare incepit, cumque hanc deinde, ut supra pariter vidimus, ad umbilicum Carolus Magnus, ejus filius, perduxerit, sic sane suam in S. Dionysium venerationem ambo hi principes monumento publico erecto manifestarunt.

Dionysius,
ab ipsismet
etiam Gal-
liarum regi-
bus magno in
honore

E

18 Nec minus dilucide, quanto opere Dionysium veneraretur, scripta sua ad Hilduinum, quam in Commentario, fictitiis S. Dionysii Areopagitæ Actis prævia, § 1 expendi, epistola Ludovicus Pius palam omnibus fecit. Quid porro, quod eo pariter tetendit, Carolus Calvus præstiterit, supra huc transcripta Mabillonii in miraculum, num. 9 relatam, Observatio nos docet. Ut modo ad S. Ludovicum (neque enim omnes, qui Carolum Calvum proxime exceperunt, recensere Galliarum reges est animus) sermonem convertam, is enimvero summa in veneratione S. Dionysium semper habuit, hancque non raro, ac tum maxime, cum vel ad Ultramarinas contra Saracenos expeditiones sese pararet, vel jamjam hæc suscepturus esset, publicis pietatis exercitiis, uti apud Chesnium tom. 5 Hist. Franc. Scriptorum pag. 384 et 401 videre licet, fecit testatam. Philippus III, S. Ludovici filius, priusquam ad expeditionem bellicam adversus Alphonsum, Castiliæ regem iret, in basilicam San-dionysianam

post seculum
VII habitus,
insigni plane
per omnem

A *dionysianam venit, ibique, uti in ejus Gestis apud Chesnium tom. 5 Francie Scriptorum pag. 533 legitur, vexillo Dionysiano de manu abbatis accepto, Deum suppliciter, ut ceptis suis faveret, est precatus. Verbo vic ullum a seculo VIII invenire est Galliarum regem, qui publico quopiam indicio suam erga S. Dionysium venerationem non monstravit. Hæc porro insignis erga Sanctum veneratio ac pietas a regibus in opimates ac principes ipsamque etiam populum manavit, fecitque etiam forsam, ut Dionysius, etiamsi Parisiensium dumtaxat apostolus et esse et merito appellari posse videretur, totius tamen Gallie et Apostolus et patronus a nonnullis fuerit existimatus.*

late Galliam
precipueque
seu Parisiis

19 Ut ut sit, non minores equidem ibi quam si totius Gallie reipsa fuisset apostolus, honores multis in locis fuit adeptus. Certe festum ejus in toto illo regno celeberrimum existitisse, pluribusque ab ecclesiis, addita etiam abstinendi ab operibus servilibus obligatione, celebratum quotannis fuisse, habetur compertum. Modo quidem, quo diurno operariorum victui necessitate prospiceretur, obligatio illa multis in locis est ab-

B rogata; verum cultus, qui tum S. Dionysio a clero exhiberi solebat, et ab eodem hodieque exhibetur. Fit id, ut etiam vulgo notum est, ix Octobris die, eoque etiam Sanctus una cum sociis suis Rustico et Eleutherio Fastis sacris tum antiquioribus, tum recentioribus, Hieronymianis videlicet Apographis, Martyrologio Romano Parvo, Adoni, Usuardo, Nothero, Rabano, Martyrologio Romano hodierno aliisque hagiologiis quamplurimis brevitate causa hic non nominandis existat inscriptus. Ac is quidem Octobris dies S. Dionysii sociorumque ejus martyrio celebrando, uti hisce verbis, de quorum (Dionysii scilicet ejusque Sociorum) passione vii Idus Octobris Dominus nos gaudere voluit, Acta hic jam edita insinuant, fuit electus. Verum alii præterea dies, quibus aliarum etiam rerum eventumve, ad Sanctos nostros spectantium, commemorationes, institutis sive in San-dionysiana abbacia sive in diocesi Parisiensi in horum honorem festis annuis, celebrarentur, fuerunt assumpti. Hæc inter festa primum a præcipuo, quod, ut dictum, in ix Octobris diem, Sanctorum nostrorum martyrio recolendo sacram, incidit, locum

C obtinet illud, quo ad xxii Aprilis diem S. Dionysii ejusque sociorum Rustici et Eleutherii inventio, nonnullis etiam Fastis sacris tum inserta, quotannis in diocesi Parisiensi celebratur; quæ quænam sit, in Commentario, Sanctorum nostrorum Actis jam datis prævio, num. 213 et seq. edocui.

seu in Parisiensi diocesi

20 Saussayus Festum, quo Sanctorum nostrorum, ut dictum, inventio xxii Aprilis die quotannis celebratur, non inventionis, sed revelationis nomine in concinnato a se Martyrologio Gallicano ad dictum Aprilis diem distinguit, aliudque Sanctorum nostrorum Festum, quod primam inventionem sacerorum corporum sancti Dionysii et sociorum Martyrum nuncupat, in dicto suo Martyrologio ad xxiii Martii diem commemorat. In Sanctorum nostrorum Actis, prout a Bosqueto primum in lucem fuere emissa, sequentia hæc leguntur verba: Antedieta tamen mater familias horum immemor secretorum, cum primum persecutionis furor tepuisset, vidit in somnis fervere locum tantorum ossa servantem et qua oportuit sollicitudine requisivit, atque inventum eminentis mausolei constructione signavit. Crediderim itaque, Saussayum ad

visionem, qua, quo loco Sanctorum nostrorum corpora jacerent, mulieri revelatum hic narratur, in sua ad xxii Aprilis diem annuntiatione respexisse, hincque festum, die isthac Parisiis in Sanctorum nostrorum honorem celebrari solitum, non inventionis, ut alii faciunt, sed revelationis nomine distinxisse, ac porro per primam S. Dionysii ejusque Sociorum inventionem, quam, ut jam monui, ad xxiii Martii diem annuntiat, felicem illam, quo hæc a muliere illa post visionem dictam fuere reperta, eventum designare voluisse. Ea sedet sententia, quod Sanctorum nostrorum inventionem, quam xxiii Martii die memorat, primam appellet idque inventionis alterius, cujus deinde ad xxii Maii diem meminit, ratione habita, haud dubie faciat.

21 Adhæc inventionem, quam ad xxiii Martii diem memorat, in agro Parisiensi vico Catulano consignat; alteram vero, quam his verbis, In agro Parisiensi oppido San-dionysiano inventio vestimentorum et pulveris sanctorum Martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii in prioratu de Strata, ubi primum Strata eorum corpora jacuerunt, die xxii Maii annuntiat, in oppido San-dionysiano sitoque in hoc prioratu hic memorato aperte collocat. Quod cum ita sit, dubitandum non est, quin priori quidem annuntiatione inventionem, qua, quemadmodum jam edita Sanctorum nostrorum Acta num. 12 docent, sacra horum corpora primo a muliere in vico Catholiacensi, posteriori vero alteram, qua, quemadmodum nonnulli, Gestorum Dagoberti scriptori adhibita fide, autumant, secundo a Dagoberto in prioratu S. Dionysii de Strata fuerint reperta, inventionem designet. Verum haud hæc, sed illa tantum S. Dionysii ac sociorum ejus Rustici et Eleutherii inventio solemniter quotannis festo celebrata olim Parisiis fuit ac porro hodie adhuc celebratur, nec recte dici potest Dagobertus Sanctorum nostrorum corpora in prioratu S. Dionysii de Strata invenisse, quemadmodum in præmisso editis modo Actis Commentario num. 213 ostendi. Sed hæc jam de re ista sufficient; pauca modo de alio, quod ad ix Junii diem a Saussayo etiam annuntiat, Sanctorum nostrorum festo dicamus. Celebratur hoc quotannis in San-dionysiano monasterio S. Dionysii ac sociorum ejus Rustici et Eleutherii corporum detectio, quæ, ut Ratisponenses S. Emmeramni in Germania monachi, ad ecclesiam suam S. Dionysii corpus e Francia furto fuisse allatum, contententes, falsi convincerentur, medio circiter sec. xi perhibetur fuisse peracta. Verum infra, cum controversiam qua San-dionysiani in Francia dictique in Germania monachi de corporis S. Dionysii possessione sese inter jam dudum disceptarunt modoque adhuc disceptant, examinabo, de detectione illa sermo instituetur.

22 Reliqua cultus S. Dionysio ejusque Sociis seu in Diocesi Parisiensi seu in San-dionysiano saltem, quod in hac situm est, monasterio delati, argumenta evolvere pergamus. Saussayus in Martyrologio suo Gallicano ad diem xxviii Julii sequentem hanc suppeditat annuntiationem: Eodem die (xxviii Julii videlicet) ibidem (San-dionysio poli nimirum) apparitio sanctorum Apostolorum Petri et Pauli nec non beati Dionysii et sociorum, facta eidem Papæ Stephano, (hujus scilicet nominis II) quando noctu orans in ipsorum Martyrum basilica, divinitus a vehementi aegritudine, qua jam diu laborabat, per sanctum Dionysium sanatus est, præceptumque ab eo accepit, ipsum altare (SS. Apostolorum Petri

ACTORUM
C. B.

ac in San-dionysiano monasterio, quemadmodum quæ

E

F

in medium hæc,

ACTORE
C. B.

Petri et Pauli) consecrandi, et promissum tute ad sedem propriam redeundi, e qua precedenti anno (751) a Longobardis pulsus fuerat. De apparitione, hic memorata, censendum quid sit, ex iis, quæ cap. præced. disserui, utcumque potest statui. Sive interim ea habuerit, sive non habuerit locum, ejus equidem jam data annuntiatio, aut, si mavis, festum, quo eadem, qua contigisse narratur, xxviii Julii die quotannis in Sandionysiano monasterio recolitur, alterum præbet cultus, S. Dionysio deferri ibidem soliti, argumentum. In veteri Calendario, quod Spicilegii Dacheriani tom. 10 a pag. 130 usque ad pag. 142 existat insertum, ad xv Julii diem sequentia hæc leguntur verba: Id. exceptio reliquiarum sancti Dionysii cum sociis suis. Kalendarium illud, uti ex anno 854, quem sibi ad ultimum anni diem habet adscriptum, indubie, Ludovico Pio regnante, fuit confectum; ut certe illud, quod verbis datis annuntiat, Sanctorum festum jam inde a principis illius ætate fuerit celebratum; verum alibine, an in diœcesi Parisiensi, pro certo nequeo edicere, quod Kalendarium, dictam reliquiarum, quas memorat, receptionem annuntians, ecclesiæ, a qua hæc facta sit, nomen haud addat. Nec invenire etiam quivi, quænam sit reliquiarum S. Dionysii sociorumque ejus Rustici et Eleutherii translatio seu depositio, ad xvii Februarii diem a Maurolyco et Ferrario annuntiata.

23 Verum alterius modo adhuc, quod notius est, quodque ad cultum, S. Dionysio in Sandionysiana ecclesia delatum, utcumque etiam spectat, festi seu solemnitatis annuntiatio diversos apud hagiologos occurrit. Ad xxiv Februarii diem S. Dionysii episcopi ecclesiæ prope Parisios dedicatio, olim a Christo apparente facta, in Martyrologiis, a Wione, Dorganio, Menardo, Bucelino, Saussayo et Ferrario contextis, itemque in Florario nostro Ms. celebratur. Dedicatio hujus Historiam admodum prolificam Bucelinus loco cit., alique scriptores nonnulli suppeditant. Hanc, priusquam, verane mihi, an falsa appareat, edicam, juverit hic compendio lectoris oculis subjicisse. Dum ecclesiæ, a Dagoberto I, Francorum rege, a fundamentis constructæ, dedicationi mox securitæ necessaria omnia summo studio pararentur, leprosus, ulceribus totus obiectus, solus noctis tempore in templo, religionisne obtentu, an sanitatis recuperandæ spe, incertum, relictus, ipsummet Christum Dominum, Petro et Paulo Apostolis ei ministrantibus, Dionysioque et Sociis Martyribus astantibus loci consecrationem peragentem luculentaque hujus signa parietibus imprimenter conspexit, cumque, quæ vidisset, episcopis referre a Christo jussus, fidem sibi non adhibendam, responderet, virum illico, manu admota, Dominus sanavit, isque post, pellem seu cutem, quæ, cum id beneficii reciperet, miraculo ei detracta ac in quodpiam ecclesiæ saxum fuerat dejecta, ostendens, fidem apud Dagobertum et episcopos invenit, atque hinc hi, visis etiam, quæ parietibus impressa erant, nec deleri poterant, manifestissimis consecrationis, ab ipsomet Domino factæ, indicis, solemnem hanc ritum quotannis celebrari permiserunt.

ab ipsomet
Christo facta,
narratur, pro pu-
ro

24 Doubletus, qui rem, compendio hunc in modum jam expositam, in Sandionysianis Antiquitatibus lib. 1, cap. 22 fusissime explanat, pro sese, quo narrationi suæ fidem conciliet, monasterii sui Legendas, Breviaria et Mss.,

itemque Sugerum abbatem, Vincentium Bellovacensem, Algeram, Franciæ annalistas aliosque, quos nominatim haud exprimit, scriptores, imo et ipsas etiam, nulla tamen pariter nominatim expressa, Franciæ regum chartas in fine allegat. Verum nullus omnino e scriptoribus, quos vel ipse hic vel Bucelinus aut alii supra laudati hagiologi, ecclesiæ S. Dionysii, quæ ab ipsomet Christo fuerit peracta, consecrationem commemorantes, pro sese citant, satis est antiquus, ut rei adeo mirandæ, de qua apud scriptores prorsus omnes tum suppare, tum æquales altissimum silentium, sola sua auctoritate fidem certam atque indubitatum facere sit natus. Res e jam nunc dicendis patet. Scriptorum omnium, qui pro historia illa seu potius fabula confirmanda adducuntur, antiquissimus est Sugerus, Sandionysianus ab anno 1122 ad annum usque 1151 abbas. Atque hic quidem, de novæ Sandionysianæ ecclesiæ a se ædificatæ consecratione loquens, apud Chesnium tom. 4 Franciæ Scriptorum pag. 354 de facta ab ipsomet Christo antiquiæ Sandionysianæ ecclesiæ, a Dagoberto constructæ, consecratione mentionem facit; verum cum, Sugerus seculo demum xii, ut jam insinuavi, floruerit, a Dagoberti, anno 638, uti inter omnes modo convenit, vita functi, ætate quatuor amplius seculis vixit remotus; cum autem id ita sit, per se sane, quod de facta a Christo ecclesiæ, a Dagoberto constructæ, consecratione memorat, nequid habere perspectum.

25 Loco quidem cit. addit, veneranda hæc scripta testari; verum quæ qualiare illa sint, non edicit. Crediderim ego, Sugeri ætate nondum admodum fuisse antiqua, imo ipsammet de Sandionysiana a Christo olim consecrata ecclesia opinionem nondum tum admodum exstitisse vetustam. Cur ea sedeat sententia, e jam nunc dicendis intelliges. Anonymus Gestorum Dagoberti scriptor, qui, quemadmodum supra docui, seculo ix ineunte, ac proin duobus amplius seculis ante Sugerum floruit, nullam plane consecrationis, qua ab ipsomet Christo ecclesia, a Dagoberto constructa, fuerit dedicata, mentionem facit; quod si autem tum vel quascumque tantummodo de re adeo mirandæ, quæ Sandionysianam ecclesiam plurimum commendare ac venerandam reddere nata fuisset, rumor increbuisse, futurum fuisse quis putet, ut scriptor ille, qui de illa, a Dagoberto, ut prodit, a fundamentis constructa, in principis hujus a se scriptis Gestis loco non uno loquitur, nusquam in hisce memorabilem adeo ejusdem prærogativam commemorasset? Enimvero, cum fabulas seu commenta non pauca, quo Sandionysiani, cujus iniquissimus erat ac monachus, monasterii initia augustiora redderet, in conscripta a se, ut supra docui, Dagoberti Gestis intulerit, fuisse in hæc illum mirandam, de qua hic nobis sermo, consecrationem, si vel utcumque nota ei fuisset, pariter illaturum, indubitatum vel idcirco apparet, quod vix aliud quidquam ad monasterii sui ecclesiam augustiorem faciendam aptius invenire aut etiam comminisci potuisset.

26 Jam vero, cum res ita habeat, opinioque adeo, quæ Sandionysianam ecclesiam, a Dagoberto constructam, ab ipsomet Christo consecratam statuit, ne nota quidem anonymo Gestorum Dagoberti scriptori exstiterit, consecrarium est, ut forsitan duobus dumtaxat ad summum seculis Sugeri abbatis ætate sit antiquior. Dicesne forsitan, factum esse posse ut, etiamsi mirandæ, de qua hic agimus, consecratio habuisset locum, eam tamen

ob rationes.

A *men anonymus Gestorum Dagoberti scriptor ignoravit? Verum, cum solemniter, postquam acciderat, festo fuerit quotannis, ut aiunt, ex episcoporum præcepto celebranda, potuisse illam, si locum habuisset unquam, a monacho, monasterii, in quo fieri id debuisset, inquilino ignorari, in animum quis inducat? Atque hæc quidem, Sugerus aliisque eo adhuc recentioribus scriptoribus in re, de qua hic agitur, fidem haud adhibendam, suadent; quod autem ad regias, quas pro se quoque Doubletus supra laudatus citat, chartas jam spectat, hæc certe seculo nono antiquiores haud fuerint, ac proinde ad fidem rei, de qua hic nobis sermo, conciliandam parum admodum sunt aptæ. Cum enim Chartæ regie, a Doubleto laudatæ, aliæ indubie non sint, quam quæ monasterio San-dionysiano a Francorum regibus fuerint concessæ, chartasque huic ante ætatem suam seu seculum nonum a Francorum regibus impertitas anonymus Gestorum Dagoberti scriptor, ut Bouquetus in præmissis hisce Monito aliique eruditi docent, evoluerit, nec tamen uspiam consecrationis, quam ab ipsomet Christo San-dionysiano a Dagoberto*

B *ædificata ecclesia acceperit, mentionem faciat, consecrarium est, ut eam certe, utpote quam alioquin, uti e jam dictis liquet, commemoraturus indubie fuisset, in chartarum illarum nulla memoratam invenerit, utque proinde, si quas forsitan in monasterio San-dionysiano chartas regias, in quibus mirabilis illa consecratio refertur, Doubletus invenit, hæc indubie ante seculum ix haud fuerint concessæ.*

narrationem
illam fide
omnino

27 *Quid plura? Cum res ita habeat, hæcque adeo non magis, quam Sugerus aliique seculo nono haud anteriores scriptores, rei adeo mirandæ, diu ante seculum istud gestæ, fidem certam facere sint natæ, proximam est, ut, quemadmodum miracula ac prodigia diversa, quæ apud anonymum Gestorum Dagoberti scriptorem leguntur, a scriptore isthoc, quo monasterii sui initia augustiora redderet, putantur conficta, ita etiam mirandam illam, quam Doubletus supraque laudati hagiologi memorant, antiquæ San-dionysianæ ecclesiæ consecrationem e sola pariter, quo celeberrima isthæc ædes sacra celebrari adhuc atque augustiori redderetur, fingendi licentia natam arbitremur. Doubletus quidem miracula nonnulla, quæ, ut ab ipsomet Christo templum San-dionysianum consecrationem vere accepisse crederetur, patrata in illo mox post hanc fuerint, recenset; verum nihil omnino sat solidi, quod fidem illis conciliare utcumque sit aptum, adjungit. Eane forsitan in Breviariis, Legendisve monasterii sui antiquis invenerit? Id quidem facile crediderim; verum, cum monumentorum illorum ætatem Doubletus haud edoceat, sane iis, quæ ob causas, aliunde etiam petitas, suspecta ut plurimum eruditibus haud immerito sunt, moveri non debemus, ut vel dictis miraculis vel ipsimet prodigiosis, in cujus consecrationem facta hæc sint, consecrationi, per ipsomet Christum San-dionysiano, quod Dagobertus extruxerit, templo adhibita, fidem adjungamus. Neque vero ecclesiæ San-dionysianæ consecratio, quæ quotannis a San-dionysianis monachis ad xxv Februarii diem celebratur, ad ecclesiam, quam Dagobertus extruxerit, sed ad illam, quam, a Pipino inceptam, ad umbilicum, ut supra vidimus, Carolus Magnus adduxit, refertur. Audi, qui opportune ad institutum nostrum Felibianus in San-dionysianæ abba-*

tæ Historia pag. 57 de nova San-dionysiana ecclesia, a Pipino condita cepta atque a Carolo Magno jam perfecta, verbis Gallicis, Latine hic a me redditis, loquatur.

28 *Novum, inquit, ædificium mense Februario anni 775 ad apicem fuit perductum, consecrationique recipiendæ aptum. Rex hujus causa ad S. Dionysii venit, eaque pompa, quæ a principe adeo magnifico expectari poterat, dedicationis cærimoniam jussit peragi. Munificentiam ejus monasterium solemnitatis inter gaudia fuit expertum; sua huic Luzarchana in territorio Parisiensi prædia una cum loci, quæ sub SS. Cosmæ et Damiani invocatione erat exstructa, ecclesia, aliudque Masciaci in diocesi Meldensi situm prædium dono dedit. Charta ejus data est in S. Dionysii monasterio quinto Kalendas Martii, regni ejus in Francia quidem septimo, in Longobardia vero primo; quod annum 775, diemque Februarii xxv designat, verosimileque est, pridie festi S. Matthiæ dedicationem fuisse peractam; quo die quotannis hodieque in S. Dionysii anniversarium dedicationis ecclesiæ festum celebratur. Chartam, a Carolo Magno San-dionysianæ abbatæ datam, quam Felibianus hic laudat, inter documenta, quæ ad contextæ a se San-dionysianæ Historiæ calcem adjecit, part. 1 num. 51 integram recenset, cumque in hac, quæ vere, ut ait, v Kalendas Martii seu xxv Februarii die data ibidem notatur, sese modo, quam ædificavit S. Dionysii ecclesiam cum magno decore jussisse dedicari, Carolus Magnus affirmet, enimvero non alia, quam quæ xxv Februarii proximè præcessit, die dedicationem illam fuisse peractam, verosimile, imo etiam verosimillimum ac prope indubitatum evadit. Verosimillime itaque ecclesiæ San-dionysianæ dedicatio, quæ in S. Dionysii ad xxiv Februarii diem quotannis celebratur, ad ecclesiam non a Dagoberto, sed a Carolo Magno extructam refertur, seu, quod eodem recidit, festum illud non ab ecclesiæ consecratione, quæ sub Dagoberto, sed quæ sub Carolo Magno facta est, trahit originem.*

29 *Quod si porro, uti consequens hinc est, die illo ecclesiæ San-dionysianæ dedicatio, quæ sub Dagoberto facta sit, in S. Dionysii quotannis haud celebretur, consecrarium sit, ut festum annum, quod in dedicationis illius, per ipsomet Christum, Dagoberto regnante, peractæ, memoriam fuerit institutum, commentitium indubie sit. Hinc porro et ex aliis, in medium supra jam adductis, ulterius consequitur, ut ipsamet etiam ecclesiæ San-dionysianæ consecratio, quæ a Christo fuerit peracta, pro commentitia merito sit habenda. Nec censura minus acri perstringi meretur, quod præterea de pelle, leproso, cum a Christo sanaretur, per prodigium detracta ac in perpetuum consecrationis, jam satis hic discussæ, testimonium in San-dionysiano monasterio una cum aliis sacris lipsanis servata, venerandoque eidem leproso indito deinde S. Peregrini nomine Doubletus loco supra cit. affirmat. De S. Peregrino, Autissiodorensi episcopo, seculo iii martyrium passo, ad xvi Maii diem, quo in Fastis sacris signatur, tomo tertio Maii jam egimus, sacrumque ejus corpus ad San-dionysianam ecclesiam, ubi id hodieque servari, Felibianus in sacri istius asceterii Historia pag. 465 insinuat, fuisse olim, Dagoberto forsitan regnante, translatum, ibidem pag.*

562 ostendimus

AUCTORE
C. B.

indignam
monstrantes.

E

videatur ha-
bendum, mo-
do adducta,
ostendunt,
cuius eccle-
siastico

actores
C. B.

562 ostendimus. Hæcne forsàn S. Peregrini Autissiodoro ad San-dionysianum monasterium translatio, quæ, ut refertur, non sine prodigio fuerit peracta, fingendo olim, quod de leproso, sanitati per Christum restituto, nomineque S. Peregrini illi postea indito Doubletus ait, occasionem seu ansam suppeditarit? Ut sit, hoc sane consecrationis modo discussæ adjunctum non minus, quam hæc ipsa, pro commento meretur haberi. Verum, etsi res ita habeat, quotannis equidem, uti modo ex Felibiano de Carolo Magno adducta evincunt, San-dionysianæ ecclesiæ consecratio, Carolo Magno regnante, facta, in S. Dionysii quotannis ad xxiv Februarii diem celebratur, sicque iterum cultus, Sancto huic nostro ejusque sociis SS. Rustico et Eleutherio ibidem delati, argumentum habemus.

fuit gravisus,

30 Porro ne quid etiam, quod ad cultum, Sanctis nostris seu Parisiis seu in Parisiensi potissimum diocesi deferri solitum, spectat, intactum relinquam, quæpiam adhuc, quæ ad hunc faciunt, supra allegatis adjungo. Non modo ibi secundarium seu minus principale festum, quo, ut jam docui, S. Dionysii sociorumque ejus Rustici et Eleutherii inventio quotannis ad xxii Aprilis diem recolitur, primario seu præcipuo festo, quo natalis eorumdem dies seu martyrium ix Octobris die quotannis celebratur, adjungitur; verum etiam postremum hoc festum eodem, quo Epiphania Domini ac Sanctorum omnium festum, ritu solemniori, ut vocatur, et cum Octava peragitur. Adhæc, quod notatu etiam maxime dignum cultus, Sanctis nostris ibidem deferri soliti, partem constituit, septenæ in horum honorem, uti ex Baillet et spiritualibus, ut appellantur, Parisiensibus Kalendaris disco, stationes Parisiis et in civitatis hujus vicinia sunt institutæ. Prima harum in sanctissimæ virginis Mariæ de Campis, secunda in S. Stephani de Gressibus, seu, ut Bailletus in Sanctorum nostrorum cultus, quam ad ix Octobris diem suppeditat, Historia vult, de Egressu, tertia in S. Benedicti, quarta in S. Dionysii de Passu, quinta in S. Dionysii de Carcere, ubi et Sancti voluit haberi vincula, sexta in SS. Martyrum seu Montis-Martyrum, ac septima denique in S. Dionysii ecclesia et in S., qui vicinus huic est, Dionysii de Strata prioratu habetur. Qui stationes illas instituerunt, sibi haud dubie, ut, non tantum martyrii, a Sanctis tolerati, verum etiam carceris, cui inclusi, vinculorum, quibus constricti, tormentorum, quibus affecti, ac denique etiam tumuli, quo conditi fuerunt, memoria frequenter recoleretur, habuere propositum. Atque hæc sunt, quæ præcipue de S. Dionysii ejusque sociorum Rustici et Eleutherii in Parisiensi præsertim diocesi Dionysianaque abbatis cultu commemoranda inveni.

isque, qui
eo, quo hic
exponitur,
tempore et
modo in Ci-
sterciensem

31 Nunc qui hic fuerit etiam in Præmonstratensem ac Cisterciensem ordines introductus, et quam late extra Gallias diffusus, lubet exponere. Cum abbas monachique San-dionysiani a Cisterciensibus, ut S. Dionysii festum colerent, postu-lassent, hoc illi in omnibus ordinis sui monasteriis magna solemnitate quotannis celebrandum in generali, quod anno 1232 habuerunt, capitulo statuere, eorumque haud ita multo post vestigia Præmonstratenses in generali suo anni 1236 capitulo ad eorumdem San-dionysianorum preces sunt secuti. Litteras, quibus id a se factum, tam hi, quam illi e generalibus suis eo, quo jam dixi, tempore habitis capitulis San-dionysianos red-

diderunt certiores, Felibianus in Documentis authenticis, ad San-dionysianæ a se concinnatæ historiæ calcem adjectis, part. I num. 167 et 169 integras recenset. Harum verba, quæ, quod modo asserui, probatum dant, huc transcribo. Cisterciensium sequentia hæc sunt: Ex hac etiam (Domini gratia)... illa vestra laudabilis petitio, quam pro honorando gloriosissimo patre et patrono vestro et nostro beato Dionysio per venerabilem F. Cancell. Melden. nobis direxistis; quam quia de fonte charitatis et devotionis sensibus emanare, ei grato animo duximus assensu occurrendum, ipsam intra sacrarium exauditionis pia devotione admittentes. Statuimus igitur et inter statuta definitionis hujus anni censimus conscribendum, ut in festo præfati Patris et Patroni vestri beati Dionysii duæ Missæ in singulis abbatibus ordinis nostri in conventu per universum ordinem in perpetuum celebrentur more aliarum festivitatum, in quibus duæ Missæ cantari solent in conventu; ita tamen quod monachis feriantibus ipso die conversi juxta consuetudinem Ordinis laborabunt. Præmonstratensium vero ista: Reverendo Patri in Christo etc. sancti Dionysii in Francia abbati salutem et cum orationibus sinceram ad obsequia voluntatem.

32 Attendentes, petitionem vestram esse satis favorabilem et honestam, ut de beato Dionysio, patrono vestro videlicet, fieret per totum Ordinem duplex festum, ipsam duximus admittendam, paternitati vestræ attentissime supplicantes, quatinus per gratiam vestram, si placet, de Sancti ejusdem reliquiis nobis dignemini transmittere, ut super hoc eo devotius teneamur ad grates, quo vestram discretionem fuerimus in hac parte experti. Num cultu, in hisce partim modo hic recitatis Cisterciensium ac Præmonstratensium litteris expresso, S. Dionysius hodieque apud hosce gaudeat, pro certo nequeo edicere, nec in rem, quod minoris momenti visa sit, operosius inquirendum existimavi. Dionysium interim una cum sociis suis Rustico et Eleutherio diutissime adhuc post tempus, quo, quas dixi, litteræ datæ fuerunt, fuisse singulari apud Cistercienses ac Præmonstratenses cultu gacisum, colligitur ex horum penes nos exstantibus seculoque proximæ elapso excusis Brevariis, quæ non tantum ecclesiasticum Officium, de Sanctis nostris ad ix Octobris diem recitandum, assignant, verum etiam sibi præfixum habent Kalendarium, in quo tum hi, non secus ac Sancti alii, solemniori in duobus illis Ordinibus ritu coli soliti, litteris rubricis notantur. Atque ita quidem, cum duo laudati Ordines extra Gallias etiam sese extendant, Sanctorum nostrorum cultus utrumque etiam fuit extra regni illius terminos diffusus; verum quoniam præterea potissimum is pertigerit, jam nunc dicenda aperient. Stephanus II Papa, qui, quemadmodum supra vidimus, verosimillime a S. Dionysio, in somnis sibi apparente, sanitati in Francia fuerat restitutus, Romam inde saluus ac incolumis reversus, sancti hujus Sospitatoris sui, cujus et aliquas secum, ut supra pariter vidimus, reliquias et San-dionysiano monasterio assumpserat, cultum primus Romam ac in Italiam jam inde, ut apparet, ab anno circiter 756 invecit.

33 Certe Sanctos Romæ ab immemorabili modo tempore, imo jam inde a pluribus retro seculis ad ix Octobris diem ecclesiastico quotannis Officio sub ritu semi-duplici coli, e Brevariis, Missalibus ritualibusque libris non paucis habetur

in alias et-
iam extra
Gallias re-
giones, præ-
cipueque,

betur

A *betur compertum. Nec id tum Romæ tantum, sed et in aliis etiam utut extra Gallias sitis civitatibus ac locis apud universos, qui in colendis Sanctis Romana legunt vestigia, ubivis gentium fit. Verum inter ecclesias, quæ, quamvis ad Galliarum regnum haud spectent, Sanctos nostros tum colunt olimve saltem coluere, sunt etiam, a quibus id solemniori, quam a Romana Ecclesia, ritu præstatur. Ac præcipue id quidem in una alterave Germaniæ ecclesia obtinet olimve saltem obtinuit locum, uti ostendunt mox dicenda cum nonnulla de cultu, quo in Anglia etiam, integra ibidem adhuc stante re Catholica, Sancti nostri fuere gavis, primum protulero. S. Dionysii festum singulari quopiam modo celebratum olim ab Anglis fuisse, Felibianus in contexta a se San-dionysianæ abbatie Historia indicare videtur. In hac enim chartam, documentis authenticis, quæ ad ejusdem Historiæ calcem adjecit, num. 112 insertam, pag. 126 citat, atque, in ea a S. Eduardo, Angliæ rege, terram quampiam, in comitatu Oxfordiensis, sitam, San-dionysiano Franciæ monasterio imper-tiente, celeberrimum esse apud Anglos S. Dionysii festum, insinuari.*

Anglia etiam 34 *Verum verba, quæ in Charta illa, anno 1059 notata, ab Eduardo usurpantur, atque ad Felibiani institutum faciunt, sequentia hæc tantummodo sunt: Ego Edwardus, rex Anglorum, cum essem in pace, in gloria regni mei, pro salute animæ meæ, patrumque meorum, qui ante me regnaverunt, dedi sancto Dionysio, qui celebris memoriæ apud nos quidem nominatur, apud Francos autem et colitur et habetur, villam quamdam, nominatam Teintuna, in territorio et comitatu urbis, quæ Oxenaforda dicitur. Ita autem. ut mihi equidem apparet, laudatus sanctus Anglorum rex, singulari quopiam modo S. Dionysii in Anglia festum colit, celeberrimumve id apud gentem Anglorum esse haud insinuat. Ut sit, Sanctos nostros equidem in Anglia etiam cultu ecclesiastico antiquitus esse gavisos, mihi aliunde apparet sat certum. Laudatus Felibianus in præfatis Documentis authenticis num. 62 exhibet etiam chartam, anno 790 ab Offa, Merciorum in Anglia rege in San-dionysiani in Francia monasterii favorem concessam, in qua is princeps sic loquitur: Donatum, quod amicus noster et fidelis Bertualdus dux et frater ejus Eadbaldu de receptaculo suo Ridrefelda, quod est in pago, qui vocatur Successa, super fluvium Saforda, et de portu super mare, Hastings et Pevenisel, quomodo ante dies istos legaliter subscriptis testibus, ad eodem Sanctos (Dionysium ejusque Socios) Martyres, qui sua deprecatione ab infirmitate nimia, qua tenebatur jam dictus dux, eum resuscitaverant, fecit petentibus eisdem (Berthualdo duce nimirum ejusque fratre Eadbaldo) et præfato Maginario San-dionysiano abbate, nos et concessus oblatum meorum uno eodemque consensu laudamus et confirmamus.*

non præterita 35 *Quid si ergo dux Bertualdus, quo sese erga S. Dionysium ejusque Socios, sospitatores suos, exhiberet gratum, non tantum donatione hic memorata San-dionysianum monasterium locupletarit, verum etiam, ut hi deinceps cultu ecclesiastico in Anglia gauderent, curarit? Sane id vel per hunc vel per alios, ipsosmet forsitan, cum eis (Monast. Angl. tom. 1, pag. 547 v. Octobris Tomus IV.*

desi) Deorhystensis in Anglia prioratus anno 1069 donatus fuisset, San-dionysianos monachos, a multis jam seculis factum, indubitatum prorsus ex iis, quæ modo subdo, apparet. Apud Martene tom. 5 Veterum Scriptorum et Monumentorum a col. 652 usque ad col. 658 antiquissimum exstat Anglicanum Kalendarium, quod, quemadmodum in Observatione prævia Marteneus docet, antiquo Sacramentorum libro, ad ecclesiæ Anglicanæ usum sub annum millesimum conscripto atque ad Gemmeticensis diocesis Rothomagensis monasterium sub annum 1032 allato, præmittitur; antiquissimo autem isti Kalendario, in quo paucissimi dumtaxat ad singulos singulorum mensium dies memorantur Sancti, ad 1x Octobris diem SS. Dionysius, Rusticus et Eleutherius exstant inscripti. Adhæc in supellectili nostra litteraria reperitur Missale Anglicanum antiquum, quod et ad 1x Octobris diem celebrandam de SS. Dionysio, Rustico et Eleutherio Missam proponit, et Kalendarium, in quo hi ad eundem diem signantur, sibi habet præfixum.

36 *Modo ad Germaniæ ecclesias, quæ, quemadmodum apparet, primum facile locum a Gallia in S. Dionysio colendo obtinent, orationem convertamus. Penes nos exstat Bebeburgense Breviarium, anno 1575 Dilingæ excusum, quod ad 1x Octobris Missam de S. Dionysio ejusque sociis Rustico et Eleutherio Bebenburgi celebrandam præscribit, sibi que præterea præfixum habet Kalendarium, in quo hi, ut Sancti alii, solemniori ritu, annuoque cum annexa abstinendi ab operibus servilibus obligatione festo ab ecclesia Bebenburgensi colendi, litteris rubricis notantur. Verum, si non omnes tres Sancti nostri, Dionysius saltem insigniori adhuc, ni fallar, cultu Ratisponæ in Bavaria gaudet. Ita colligo ex iis, quæ in sua de S. Dionysii corpore, e Gallia in Bavariam ad civitatem Ratisbonensem translato, Dissertatione, anno 1750 vulgata, scribit Joannes Baptista sacri Romani imperii princeps et Ordinis S. Benedicti ad S. Emmeramum Ratisponæ abbas. Hic enim scriptor in sua illa lucubratione pag. 76 sic habet: In hodiernum usque diem quovis anno sub ritu duplici secundæ classis Dominica ultima post Pentecosten hoc translationis (S. Dionysii nimirum) festum agitur. Ipsa autem festivitas de S. Dionysio celebratur 1x Octobris sub ritu primæ classis. Ita ille ibidem de cultu, quo S. Dionysius in Ratisponensi S. Emmerami abbatia seu ecclesia gaudet; qualis autem sit, qui ei in civitate ac tota diocesi Ratisponensi solet deferri, postea etiam prodit, ubi primum, a tota urbe ac diocesi Ratisponensi in patronum fuisse electum S. Dionysium, pag. 82 præfatus, pag. deinde 83, festum ejus quotannis a diocesi Ratisponensi sub ritu duplici majoris celebrari, affirmat.*

37 *Nec ea tantum, quæ jam dici, scriptor ille nos de S. Dionysii apud Ratisponenses cultu docet, verum etiam festum, quo in Benedictino S. Emmerami monasterio S. Dionysii ejusdem translationis quotannis recolitur, e Leonis IX, summi Pontificis, præcepto celebrari. Et vero in litteris, nomine ejus inscriptis infraque plus semel citandis sequentia hæc leguntur verba: Insuper etiam dictrictæ præcipimus ut translationis ipsius (corporis S. Dionysii e Gallia in Germaniam) veneranda solemnitas tam a*

ANCTORA
C. B.

fratribus ejusdem ecclesiae (S. Emmerami nempe) quam ab universis urbis (Ratisponensis) jam dictae annis singulis cum omni jucunditate et gaudio celebretur. Scio quidem, insignem, quo S. Dionysius apud Ratisponenses gaudet, cultum ex ejus praecipue, quae ad hosce e Gallia sub seculi IX finem facta sit, translatione esse enatum, hancque a pluribus non tantum Gallicae, sed et aliarum nationum eruditissimis pro commentitia haberi; verum, commentitiane re ipsa haec sit, an non, in Appendice proxime sequenti examinabimus: cultu interim plane insigni, utut verosimillime e translatione illa, seu vera, seu falsa, exorto, S. Dionysium apud Ratisponenses gaudere ac praeterea a longissimo jam tempore esse gavisum, modo hic e laudato S. Emmerami abbate allegata ostendunt, quod hic potissimum, priusquam ad alia progredere, restabat dicendum.

CAPUT III.

B

Qui S. Dionysii ejusque sociorum reliquiae metu hostium saepius translatae, aliterque adhuc honoratae ac palam periculis publicis pellendis fuerint productae.

Sanctorum
nostrorum
corpora, quae
Normanno-
rum metu

Etsi quidem Dagobertus I, Francorum rex, S. Dionysii sociorumque ejus Rustici et Eleutherii corpora ex antiquis, in quibus jacebant, sarcophagis seu scriniis in nova argentea, ut supra in Commentario, Actis modo editis praemisso, num. 214 et binis seqq. docui, verosimillime curavit transponi, non fuisse tamen, principe illo mandante, sacra isthaec pignora vel e prioratu S. Dionysii de Strata, vel aliunde ad Sandionysiam oppidi ac monasterii homonymi ecclesiam translata, certum omnino ex iis, quae in eodem Commentario num. 210 et quatuor seqq. disserui, apparet. Nec ullum etiam, quin eodem semper loco, quo primum fuerant sepulta, ad Dagoberti usque aetatem quieverint, dubitandi locum, quae in eodem pariter Commentario § x et binis seqq. adduxi, relinquere videntur. Verum an inde tandem saltem ad tempus mota, Dagoberto e vivis sub annum 638 sublato, haud fuerint? Ad Caroli Magni, Saxonibus bellum illaturi, castra, ut miraculum, in hac Appendice num. XI et seq. relatum fidem facit, fuere delata. Et quidem qualicumque hac Sanctorum nostrorum corporibus adhibita translatione nullam omnino, quae in monumento satis vetusto ac fide digno fundata sit, antiquiorem seu anteriorem invenio; verum illam, integro nondum a Caroli Magni morte seculo elapso, tres aliae haud prorsus dissimiles, utpote et ipsae ad tempus dumtaxat factae, exceperunt. Ut ratione et via procedat oratio, singulas tres, quo evenerunt ordine, expono. Annales Bertiniani ad annum 859 sic loquuntur: Ossa beatorum Martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii metu eorumdem Danorum in pagum Mauripensem, in villam sui juris Novientum

deventa sunt, atque XI Kalendas Octobris in loculis diligenter conlocata.

39 Haec quoque Annalium Bertinianorum verba in Vita et Miraculis S. Dionysii, observatione decima recitat Launois, ac deinde subiungit: Novientum Parisiaci agri villa est, quae nunc sancti Clodoaldi nuncupatur: Hinomarus in vita S. Remigii de Clodoaldo: « Villam vero Novientum in pago Parisiaco cum omnibus ad se pertinentibus matri ecclesiae Parisius civitatis, ubi presbyter extitit ordinatus, donavit. » In hanc villam, quae Parisiensis ecclesiae, non monasterio S. Dionysii propria erat, translatae sunt Dionysii et sociorum reliquiae. Ita ille, volens scilicet, villam, nomine Novientum, ad quam S. Dionysii sociorumque ejus reliquiae anno 859 metu Normannorum seu Danorum, ut Annales Bertiniani testantur, fuere translatae, existisse nominis istius villam, non quae ad S. Dionysii monasterium, sed ad ecclesiam Parisiensem pertineret. Verum, cum Launois nihil omnino, quo hoc suum placitum probet, in medium adducat, quis, quaeso, ei potius, quam Annalibus Bertinianis, S. Dionysii sociorumque ejus reliquias ad villam, nomine Novientum, quae juris esset S. Dionysii, seu ad S. Dionysii monasterium spectaret, fuisse tum translatas, diserte asserentibus, putet credendum? Nemo sane, quantum opinor, qui, quando nihil obstat, antiquioribus potius, quam recentioribus scriptoribus in rebus, procul ab aetate nostra gestis, standum esse existimavit. Et vero, cum Novientum, agri Parisiaci villam, S. Clodoaldi nomine hodie distinctam, ad quam tum Sanctorum nostrorum reliquias fuisse translatas, Launois contendit, duabus dumtaxat leucis circiter Parisiis absit, enimvero, si ad hanc tantummodo sacra illa pignora translata tum fuissent, neulquam haec in tuto adversus Normannos, tum continuo vicinis civitati Parisiensi locis imminentes, posita fuissent.

40 Itaque Sanctorum nostrorum reliquiae, non ad Novientum, a Launoio assertum, sed ad aliud, ad Sequanam in terrarum tractu, qui, in laudatis Annalibus Mauripensis ac in aliis monumentis antiquis nunc Huripensis, nunc Heripensis aut Moripensis, Moripensisve aut aliis etiam nominibus affinis vocatus, Gallice modo l'Hurepoix nuncupatur, seu circiter Trencis et octodecim aut viginti propemodum a civitate Parisiensi leucis situm atque ad Sandionysianam abbatiam spectans, fuere tum translatae; ubi eas in locis etiam abditis visum est recondere; et sane perquam provide ac prudenter, si quidem alioquin ibi etiam a Normannis, paulo post majori etiam, quam umquam antea furore longe lateque per Gallias grassantibus omniaque indiscriminatim depraedantibus, tutae haud fuissent. Porro quo deinde anno ad S. Dionysii monasterium e praefata villa Sanctorum nostrorum corpora fuerint reducta, nusquam memoriae proditum invenio; verum id ante annum 876 factum fuisse, concludendum apparet ex eo, quod tum, Normannis iterum in Galliam per Sequanam illapsis, ad terram, Curtem-Superiorem, Gallice Consevieux vocatam, Remosque inter et Lugdunum Clavatium ad Aconam sitam, sacra illa pignora, non aliunde, sed, quemadmodum e verbis, quae e Sanctorum nostrorum miraculis, sec. III Benedicti, part. 2 insertis supraque saepissime jam laudatis, mox subdam,

anno 839
Novientum,
vigtinti circiter

E

a civitate
Parisiensi
leucis distans

F